

lalat „Bucarest” védjegye oltalmának megtagadását. Azonos indok vezette pl. az ausztrál védjegyhatóságot, amikor nem nyújtott oltalmat a Manhattan Shirt Co. „Manhattan” védjegye számára. Az angol hatóság álláspontja szerint a „Dan-River” jelzés sem rendelkezik kellő megkülönböztető erővel annak jelölésére, hogy a kérdéses, az USA-ban levő folyó környékén melyik eladótól származik az áru.

Ha a védjegy kifejezésre juttatja ugyan az áru származási helyét de ezen túlmenően megkülönböztető erővel bír egyéb alkotóelemei segítségével, természetesen oltalomképes lehet.

Ha viszont egy földrajzi elnevezésből álló árumegjelölés más helymegjelölést tartalmaz, mint a termék valóságos előállítási helye, megtevesztő volta miatt nem védjegyképes. A vásárlóközönségben ugyanis a földrajzi név azt az érzetet kelti, hogy a megjelölt áru a kérdéses helyről származik. Egyes cikkek tekintetében ez a termék minőségére vonatkozóan is téves feltételezéseket ébreszthet. Különösen kedvelt pl. a gyakorlatban francia helységnevből álló védjegyre oltalmat igényelni szépségápolási cikkekre, angol vagy amerikai helységnevekre dohányárúk, svájci helységnevekre órák vagy csokoládék vonatkozásában; mivel ezek közismerten jó hírnévnek örvendenek.

Ilyen okból nem nyert oltalmat Magyarországon egy monacói cég a „Le parfum de Paris” védjegyére. A holland hatóság döntése szerint a „Matterhorn” védjegy Hollandiában előállított csokoládéárúkra félrevezető lenne, mert a megjelölés a holland közönség előtt ismeretes, mint svájci hegynév. Ugyanezen — ábrával kombinált — szóvédjegy oltalmát a svájci hatóság is elutasította, amikor egy amerikai bejelentő azzal dohányárút kívánt forgalomba hozni. Elutasítást nyert Svájcban egy német vállalat „Dorset” és a „La Guardia” védjegyek lajstromozása iránti kérelme is. A nem Olaszországból származó sajtóféleségekkel kapcsolatban alkalmazni kívánt, a Kolosszeum képével kombinált „Róma” védjegy oltalmát Ausztráliában megtagadták.

Nem került lajstromozásra a német védjegyhatóságnál a „Brodway” szó, amelyet német bejelentő kakaó, csokoládé és cukorkaárúk körében kívánt alkalmazni. Az indokolás kifejtette, hogy az oltalmazni kívánt szó a vásárlókban a New York-i utca elnevezés gondolattársítását kelti. A svájci védjegyhatóság elutasította továbbá egy német vállalat „Florida” szót is tartalmazó, ábrával kombinált védjegy oltalma iránti kérelmét annak ellenére, hogy együt-

tal a védjegybejelentő cég nevében is szerepel a Florida szó.

A különféle földrajzi elnevezések oltalma céljából kötött kétoldalú megállapodásokkal kapcsolatban eltérő felfogás abban a kérdésben, hogy a megállapodásokban feltüntetett jelzéseket a védjegylajstromozási eljárás során figyelemmel kell-e kísérni, valamint, hogy a megállapodások megkötését megelőző időpontban oltalom alá helyezett védjegyek joghelyzetét a megállapodások előírásai mennyiben befolyásolják.

A fajtamegjelölések, a származási hely- és eredetmegjelölések, valamint a védjegyek bonyolult viszonyainak rendezése érdekében a KGST-országok találmányi hivatalai a jogi fogalmak tisztázása során rögzítették a fajtamegjelölés fogalmát is. „Fajtamegjelölés alatt az olyan megjelölés értendő, mely az áru fajtájának meghatározására szolgál anélkül, hogy annak üzemi vagy helyi származására utalna.”

Az egyes jogintézmények egymáshoz való viszonyára vonatkozóan az alábbiak szerint jött létre egységes állásfoglalás a KGST-országok hivatalai között: *A földrajzi tartalmú fajtamegjelölés nem tekintendő származási helymegjelölésnek. Az olyan eredetmegjelölést, mely a származási ország előírásai szerint nem élvez eredetmegjelölésként oltalmat, a származási helymegjelölésekre vonatkozó előírások szerinti védelem illeti meg. Vita esetén az eredetmegjelölés elsőbbséget élvez a védjeggyel szemben.*

A KGST együttműködésben résztvevő országok találmányi hivatalai megállapodtak abban, hogy megtagadják azon földrajzi tartalmú védjegyek oltalmát, melyeknél nem kerül igazolásra a származási helymegjelölés használatára vonatkozó jogosultság, továbbá, hogy azok a védjegyek, melyek eredetmegjelölést tartalmaznak, csak akkor lajstromozhatók, ha az eredetmegjelölés használatára vonatkozó jogosultságot a bejelentő igazolja.

A különféle földrajzi elnevezések oltalmának biztosítása elsősorban a nemzetközi árucseré során jelentős. A származási helymegjelölések aktív nemzetközi oltalmának, valamint az eredetmegjelölések széleskörű nemzetközi oltalmának hiánya kétségtelenül érezteti káros hatását. A földrajzi elnevezések minél hathatósabb oltalmára az egymással kereskedelmi kapcsolatban álló országok közötti két vagy több oldalú megállapodások kötése látszik jelenleg leginkább célravezetőnek.

Bognár Istvánné dr.

Kiállítás húsz év magyar találmányaiból

Mindig hálásan emlékezünk meg a mai feltalálók nagy elődeiről, érdemeiről, nehéz viszonyok között is a haladásért, a fejlődésért vívott harcukról. A nagy elődök úttörő tevékenységének eredményei nem kallódtak el, munkásságukat számtalan tudós folytatta és fejlesztette tovább. Kísérleteik eredményeit hasznosítjuk a jelenben is. Ezeknek az alkotásoknak, a műszaki emlékeknek összegyűjtésére és méltó keretek közötti ápolására határozta meg az 1954. évi 4. sz. törvényerejű rendelet lényegében az Országos Műszaki Múzeum létrehozását. Ez a törvényerejű rendelet, amely kimondta határozottan a műszaki emlékek védelmét, jelentett fordulópontot műszaki értékeink feltárásában, és a magyar műszaki társadalom régi vágya vált valóra. A rendeletnek köszönhető, hogy hazánkban jelenleg körülbelül 3000 védett műszaki emléket tarthattunk nyilván.

Valósággá vált tehát a Műszaki Múzeum létrehozása, amelynek első létesítményében került megrendezésre a *Húsz év magyar találmányai* című kiállítás. Így fejezhettük ki a legméltóbb módon elismerésünket a múlt nagyjai iránt; Bláthy Ottó, Kandó Kálmán, Eötvös Lóránd és a többiek művének továbbfolytatói, korunk feltalálóinak alkotásaival nyílt meg e létesítmény, az évről évre rendszeresen megrendezésre kerülő Múzeumi Hónap 1965. évi nyitányaként.

A kiállításon mintegy százhuszonöt kiemelkedő találmány kapott helyet. Százhuszonöt, nem sok és mégis, a jó válogatás, a minden igényt kielégítő tájékoztatás következtében, húsz esztendő eredményeibe engedett bepillantást és egyben nagyszerű demonstrációja volt a találmányi tevékenységnek. Százhuszonöt találmány képviselte a felzárkózásunk óta szabadalmat kapott 9894 szellemi alko-

tást, amelyek 35.362 találmányi bejelentésből kaptak védelmet. A közel tízezer szabadalomból hozzávetőlegesen ötven százalék valósult meg, segítette elő népgazdaságunk erősödését, technikánk magasabb szintre való emelését. A kiállítás anyaga szemléltetően tükrözte az elmúlt húsz év fejlődését, felszabadult népünk, orvosok, mérnökök, technikusok, kétkezi munkások alkotószellemének nagy erejét.

Sokrétű volt a kiállítás anyaga, tizenegy vezető szakmai terület képviseltette magát. A legtöbb találmánnyal a Kohó- és Gépipari Minisztérium vett részt, 40 alkotással. A többiek sorrendben: Könnyűipari Minisztérium 25, Külkereskedelmi Minisztérium 16, Építésügyi Minisztérium 8, Országos Vízügyi Főigazgatóság 7, Nehézipari Minisztérium 6, Közlekedési és Postaügyi Minisztérium 6, OKISZ 4, Országos Erdészeti Főigazgatóság 3 és Földművelésügyi Minisztérium 1 alkotás. Az előbbieken felsorolt kiállítási adatok alapján nem szándékozunk és nem is lenne célszerű következtetéseket levonni, azonban a válogatási mennyiség lehetőségének figyelembevételénél úgy tűnik, van olyan terület, ahol az eddigi eredményeken túlmenően is, van még tennivaló.

A kiállítás színvonalát és sokrétűségét kívánjuk aláhúzni azzal, hogy a sok értékes találmány közül megemlítünk néhányat. A sorrend nem fontossági értékmérő, minden egyes találmány a maga területén komoly jelentőségű és feltétlenül a műszaki haladást szolgálja. Szerepelt a kiállításon dr. Gerendás Mihály Bioplasztok, felszívódó sebészeti műanyagok elnevezésű találmánya. A bioplasztok jelentősége, hogy új utakat nyitnak meg a sebészeti műtéti technikában. Ott láthattuk dr. Pungor Ernő Heterogén felépítésű szelektív gumimembránelektrod című találmányát, amelynek lényege az, hogy az elektrodok lehetőséget nyújtanak egyes oldatokban az elektrod fajától függően a komponensek közvetlen szelektív mérésére. Dr. Perédi Károly találmányainak egész sorát mutatta be; az Olajgázegő lényege egy kis henger alakú olajgázgenerátor, amelynek végéből a kiáramló generátorgáz lágy, nem szűrő lánggal ég el és alkalmazásával olajmegtakarítás érhető el, az Eljárás és berendezés kazán vagy kemencetűzésre, ennek célja egyrészt a tüzelés gazdaságosságának növelése, másrészt tüzelés közben a lángtérben végbemenő vegyi folyamatok káros hatásának csökkentése, az Olajporlasztó, az Olajadagoló szivattyú, a Proporciónmérő (műszer gáznemű anyagok előírt mennyiségi arányának betartására).

Ott volt a kiállításon dr. Bozoky László világjelentőségű találmánya, a Sugárvédett besugárzó. A berendezés olyan orvosi, főleg mélyterápiás és esetleg tudományos célokra alkalmas, melynek sugárforrása valamilyen rádióaktív anyag; Domokos József, Ákos Bálint, Benedek György, Winkler László és Kiss Béla találmányai, az Univerzális készülék festékek és lakkok elektrosztatikus szórhatóságára és egyéb adatok vizsgálatára — a műszer néhány csepp festékből elektrosztatikus térben elemzi a festék jellemzőit —, a Kézi szóróeszköz elektrosztatikus festékbevonáshoz, amelynek teljesítménye 300 gr/perc festék, ez

megfelel óránként 18 kilogrammra és 180 m² festett felületnek, az Eljárás és készülék folyadék lobbanáspontjának mérésére nagyfeszültségű térben, nagyfeszültségű elektrosztatikus térben párolgó folyadék átívelésnél bekövetkező lobbanásértékeit vizsgálja; ezek ismeretében mindenkor ellenőrizhető a felhasznált lakk keverékeinek biztonságos felhasználhatósága; dr. Almássy György és Köves Dezső eljárása hőtechnikai mennyiségek mérésére és szabályozására, a módszer termosztátok, kaloriméterek teljesítményének érzékenysége, valamint pontosságának fokozására használható; Gáspár István és Schnitta Antal eljárása hatnál többtagú laktámok polimerizálására — gyorspolimerizációnak is nevezik, mivel a kémiai folyamat az öntőformában megy végbe —, az eljárással főképpen csapágyakat, fogaskerekeket és egyéb kopásnak kitett súrlódó gépelemeket állítanak elő; Kom Ferenc és Viant Ferenc Külmotoros hajóhajtás elnevezésű találmánya, a berendezés lényegét tekintve egy nagyméretű farmotor, amely különböző úszóművek — uszályok, kompok, úszódaruk stb. — önjárását biztosítja; Csanda Ferenc, Zalavári Tibor, Molnár Lajos és Petrikovits László kutatóműszereinek sora, az Elektromágneses régészeti kutatóműszer, ezzel kutattak fel Szikáncson 38 darab 1500 éves arany solidust és több helyen honfoglaláskori tárgyakat, az Elektronikus betonvaskutató műszer, amely az építéset különböző területein jelentős, az Állatgyógyászati elektromágneses fémkutató és az Egytetemes elektronikus vezetékutató műszer; dr. Nagy János és dr. Zsigmond Klára Alkoholszonda című találmánya, amely megbízhatóan mutatja ki az emberi szervezetben a fogyasztott alkohol jelenlétét, mennyiségét, ez közlekedésünk balesetmentesítésében jelent komoly segítséget; dr. Heller László és dr. Forgó László Léglakoztatás berendezés apróbordás hűtőelemekkel című találmánya, amely gazdaságos hőátadást biztosít, légellenállása kicsi, előállítási költsége a hasonló hőcserélőkhöz viszonyítva kisebb; és szerepelt még sok olyan szellemi alkotás, amelyek hazai és világviszonylatban jelentős sikereket arattak.

Mint említettük, a felsorolásban nem törekedhettünk teljességre, a felsoroltak kiragadott példák, minőségi mutatók, igazolása a Húsz év találmányai kiállítás színvonalának. A találmányok idején őszi fesztiválja csupán bepillantást adott abba a nagyszerű mozgalomba, amely egyre átfogóbban bontakozik ki hazánkban. Remélhető, hogy ezek a figyelemre méltó szellemi alkotások további sikeres kezdeményezésekre ösztönöznek, de emlékeztetnek is néhány méltatlanul elfelejtett találmányra. És e nagyszerű esemény kapcsán, a kiállítás megtekintésekor, tallózva a felszabadulásunk óta megjelent szabadalmazási és értékesítési statisztikai adatok között, figyelemmel kísérve a több esetben is előforduló kapcsolódó vitákat, ünneprontás nélkül, önkéntelenül is felvetődik a kérdés: *üzemeink, vállalatunk, intézményeink valóban megtesznek-e mindent maradéktalanul, a sok esetben világszintet elérő magyar találmányok megvalósításáért?*

Himer Zoltán